

Lo BOFADOR e lo RECALIU

Lou BOUFADOU e lou RECALIÉU

Contacte redaccion : dr.digloss@orange.fr 04 42 06 21 20

« Lo bofador e lo recaliu » 28 carriera Gambetta 13110 Lo Pòrt de Boc / Lou Port de Bouc

DARRIÈRAS NÒVAS

VICTÒRIA !

L'Occitan es pus una lenga "regionala" mai una « **LENGA de Cultura dau Monde** »

Decision votada a l'unanimitat lo 15 de setembre 2011 en Serbia per lo PEN-Club internacional (récampada d'escriveires).

L'ONU ne serà avisada.

Belèu per Nové ?

*

Nòva de Corsega

Una carta per l'usatge de la lenga corsu dins la vida vidanta votada per lo consèu d'Ajaccio. Exemple dei bèus per lei nòstres elegits...

Podèm totjorn pantaissar, non ?

ERRATA

Gracia a l'agach ponchut de En J-Marc Courbet, Baile dau Felibrige, podèm rectificar 3 errors dei gròssas dins « *lei conquistas de França* » pareissudas dins lo « Jornalet n°1 »

La redaccion lo gramaceja tant e mai Faliá legir :

- Dau**finat** que non pas Dauphiné,
- **1767** Corsega (que non pas 1869)
- 1791 Avignon + e lo **COMTAT VENAISIN**

Per aqueste gròs servici rendut a nòstre jornalet, decidam de promouvoir En.J-M Courbet :

« Cap Redactor d'Onor »

TOPONIMIA

« **Formatge** ». aquesta plaja après la de Botaï se saup pas -per l'ora- perquè li dison coma aquò. Saria-t-i en causa dau pichon bastiment de la tèsta redonda que se dona d'èr d'un formajon ?

« **Lei Formigas** » èran per lei bociportans vièlhs, (que meravilha aqueu nom !), lo pòrtet dei pescadors de la Leca. Mai de monte ven aqueu nom ? Un cercaire de tria, En.Bonnin (de la Généalogia) trovèt lo nis de la sèrp. A farfolha dins leis archius de la Marina e vaquí : « lei formigas » es un tèrme internacionau de Marina. De « formigas » n'i a d'en pertot dins lo monde. Son d'estèus dangeirós a flora d'aiga que se seguisson a la coa dau lop coma colonas de formigas. Vaquí la lèbre desamatatda.

Ara a desapareigut lo « pòrtet dei formigas » monte lei dròllons de la Leca se jitavan a la balha per s'aprene a nadar e... espinchavan lei pescadors que s'entornavan, lo barquet comol de peis. Quinte bonür ! En plaça an fach un prat batalher per lo fotubala e enfa ciats son lei pompiers e leis talhers de la comuna.

Lo patrimòni que rapòrta pas ren sèrve de ren ; passa a la trapa dau progrès !

UNA MARCA PROVENÇALA : « Nòstra-Dòna-dau-Bòn-Viatge »'

Per Nové de l'an de disgràcia 1941/42, lo brave curat Allard de la parròquia dau Pòrt de Boc s'èra pensat de faire un vòt a N-D dau-Bòn-Viatge per que protegèsse de la guèrra la comuna tota. Lei parroquians piquèron dei mans e se faguèt una quista dei gròssas per una estatua de la Verge. Lei quitei mescrecents se curèron la pòcha que... se saup pas jamai !

Per malastre les Verd-de-gris se pensèron de se far una cura de talassoterapia aici aquí e a gratis. E fins a 1945 l'estatua s'auborèt pas.

Fin finala fuguèt onorat lo vòt en 47 e la vaqui la Nòstra-Dòna, drecha e pasibla, quilhada sus una autor en-dessús la gara. Senhoreja lo baloard Cristofol, la sala Gagarina e ten d'a ment la vila tota.

Coma au Pòrt de Boc i a pas gaire de patrimòni e de causas que fan que se rememoram que siam en Provença, l'ideia de pausar una placa en provençau nos fuguèt, sensa ges de dobte, bofada per la Verge. Lei parroquians an cascat benevolentament, per marcar « dins lo marbre » l'**Ave Mario** de Xavier de Fourviere, collèga de Mistral e abat de l'abadia de Frigolet.

Se faguèt la palca :

Te saludan, o Mario ! Tu-memo
Estènt pleno de gràci, as lou Segnour 'mé
tu !

Benesido sies entre touti li fremo,
E beni de toun sen es l'adourable fru.

Santo Mario, o douço Maire
Dou Segnour Diéu, noste Sauvaire,
Prégo pèr nautre, aro, pecaire !
E quand de nosto mort, l'istent sara vengu.
Amen.

La podetz remirar la placa - e pregar se lo còr
vo bacela lo pitre- en passejant sus lo baloard
Cristofol.

**Gramaci tanben ai Felibres Martegaus, a la
Comuna dau PdB qu'an buta a la ròda e a
l'artista ceramista Ana Cavin-Boscolo.

MARTEGALADA

A la memòria d'**Enric DAMOFLI** nòstre
mèstre, fundador amé **Maria-Teresa
HERMITTE** dau

C.C.oc « la Mar de Berra »

Totei aquelei qu'an agut l'astre de
conoisser Enric sabon que sa sciéncia èra
tant granda coma sa modestia, son
gentum e sei talents de poeta e de pintre.

A tot aquò, Enric apondava una mena
d'innocéncia, vertadier tresor per seis
amics.

Vaquí çò me contèt lo quite Enric :

« Amé d'amics d'una associacion de
Martegaus, eriam a visitar una gleisa
romana a Moissac. Dins lo clastràs, un dei
mai famós dau Miejorn, e mai d'autre part,
se trovam de cotria amé un autre grop,
d'estrangers dau dedins, costat dau nord
cresi ben. Me teniáu en arrier de ma
chorma, a prestar l'aurelha au dire dau
guida e a virar leis uelhs a flor e mesura
de seis explicas. De temps en temps
donava, lo guida, d'entre-senhas ponchu-
das per acotentar un espedidonaire- n'i a
totjorn un -.

Dins un silénci -n'i a tanben quauqueis
uns- ausissi murmurejar darrièr mon
esquina : « *Il est de Martigues.* »

Quatequant me vira e siáu de cara
am'un pareu que m'agacha d'uelhs que li
dison de machòta. Alora demandi :

- *Me conoissetz ? Coma sabètz que
siáu dau Martegue ?*

- *Es marcat sus lo camisòt.*

*

POESIAS

: L'ENFANT TRACASSIÉ

P arlas dis enfant tracassié ?
Lou mièu l'es quasimen de resto
Un voù de tavan merdassié
Vous enflarién pas tant la testo.
Aco n'es tot-de-long douè jour
Un senodi que desvariho ;
N'i a per sauveta d'estre sourd
Talaman s'alasso l'auriho.
Dequé, que ce vengue a la man
Se n'en fai lèu une jougaio,
Es ben que dedins lou boucan
N'a lou diable dins la fruchaïò
Un cop, moute sus lou bufet,
O ben, atele di cadiero,
Piei, à chivau sus li boufet,
Li rebalo dins la carrièro.
L'autre jour, sens mai de facoun
S'ero alounga dins la regolo.
Disié que jougavo i peissoun.
S'avias vist sa maire, èro folo
A son entoür, ren i abaris
Ben que voules, n'a que tres an.
Loù veire jougar me repauso.
E, se m'amuso en s'amusant
Pode bèn, ié passa de caùso.

Texte de Laforet, poète carretier de Sant
Gile, recuehit per Calixta Andre-Perrotto,
(Mam' ITA).

**

BLAD de NOVÉ

A Santa Barba, cada annada
en Provença botan de blad
dins tres copas vò tres sietons
per semondre a l'Enfanton.
Es que lo blad es simbèu d'astre
qu'es lo Pan e l'Anheu dei pastres.

S'es vengut bèn verd per Nové
aquò es gaug. Nos fa mestier,
dins la freg d'una respelida :
es de bòn per la bòna vida.

Mai lo gran se deu de morir
per bèla espiga devenir
e de deman portar de fruchs
de fruchs bèn vius e pas eissuchs.

A l'ora d'ara creisse pas.
Es malaut tant coma leis òmes.
Natura es mòrta? Dieu perdona !
Perque sabon pas çò qu'an fach :
blad genetic irradiat,
traficat e modificat
creis pas gaire dins lei sietons.

Saup plus morir per l'Enfanton.

*

Lo Blad

Simbeu de la resurreccion en Egipta
anciana, tant coma ai mistèris de Dionisòs,
de la mairenetat e de la fertilitat (Demeter)
a Eleusis, e per lo Cristianisme tanben,
coma Criste fau que moriguèsse lo blad per
que ressussitèsse e porta d'espigas
granudas.

Son origina dau blad es completament
desconeguda deis òmes qu'an pas jamai
capitat de crear de blad (sonque sei
espèças. Lo, blad es un present dei dieus
ligat au don de la vida)

COISINA

Per aquelei marmitons lava-sietas que se son enganats.

Dins lo biais de la Tradicion dei reires chinés li a sonque 5 sabors : **acid**, **amar**, **doç**, **picant** e **salat**.

N'i a ges d'autrei.

Cada sabor ne domina una altra. Adonc li fau donar de son « dominat », sonque un brigon, per l'alassar e l'escagassar. (*Entresenhas a la redaccion*)

S'es de tròp	Fau apondre de
acid>	doç
amar>	picant
doç.....>	salat
Picant.....>	acid
Salat.....>	amar

1. **salat** de tròp : d'**amar** (cicòri, café)
2. **amar** de tròp : de **picant** (pebre)
3. **doç** de tròp : de la **sau** (3, 4 grans)
4. **picant** de tròp : **acid** (citron, vinaigre)
5. **acid** de tròp : de **doç** (sucre.mèu)

*

ESPECIALITA PER FRANCHIMANDS

« una reviscota de l'oncle Agust »

L'oncle Agust, l'oncle unic de mon amic Sandre èra un galejaire de tria e d'un quite temps un especialista dau bolh-abaissat.

Aviá convidat au cabanon d'amics parisiens que se congostavan per avança en s'esquichant quauquei pastagas. Éra enebit de desviar lo mètstre alquimic a l'òbra dins sa coisina labò (*laborare et orare*) .

Vaquí qu'es a naisser, créisser e espelir, la fina galejada dins la fertila carnavaleta dau mèstre-coisinier. Dins una bòla, a despart, Agust i bota una culhera de bolhon e i aponde una ponhada de sau gròs. Sona alòr son collèga de Meudon.

- *Fan de petan ! Pecaire de nosautres ! Me sembla qu'es salat de tròp lo bolhon. Te fau tastar.*

E tasta que tastaràs lo collèga e... escupit 'mé d'èr.

- *Aqueste còp, l'as completament sagatat lo bolhabaissat. Tè ! te levam lei tres estèlas Agust.*

- *Vau aranjat lo còp.*

Se pren dos taps l'Agust, lei negreja a la flama e zo ! dins lo bolhon vertadier de l'ola dau bolhabaissat.

- *Tasta mai.*

E torna tastar lo collèga. E sa cara s'enluis de bonür.

- *Es pas vrai ! Aquela empega ! siás un engèni, un Premi Nobel dau gost ! Té ! te meti una estèla de mai !-*

Content de sa galejada, Agust acaba lo bolhabaissat que totei s'en lipon lei dets.

Un còp entornat au sieu, lo collèga francian convida seis amics per un bolhabaissat, « *façon augustine* ». Bota una ponhada de sau dins lo bolhon e prega seis amis a tastar. Lo bolh es mai salat que la mar.

- *Vos faguetz pas de marrit sang. Vau arrenjar la sausa. Anatz veire.*

Se pren lei dos taps, lei negreja a la flama e zo ! dins lo bolh.

- *Tastaz un pauc. La bòna sabor es tornada per mon còp de magia.*

De veire la beba dei convidats li ven lo docte fèulós au collèga d'Agust. Tasta a son torn e, coma leis autrei, escupis au sòu.

Lèva leis uelhs au cèu, braceja e subran ...comprendre/

- *A ! aqueu coNaàs d'Agust !*

*

Lo solstici d'ivèrn pròchi Nové, lo 21 de decembre es lo moment choisit per lei Crestians per la naisséncia de Nòstre Senhor Jéus-Crist. Es pas d'azard que dempuei l'an pebre lo solstici es la fèsta de la Lutz, la respelida de la vida. Lo dieu Lug, rèi de la Lutz a donat son nom a Lugdunum, valent a dire la nòstra vila de Lion, monta a cada anada se festeja la Lutz coma va sabetz. Per leis Ancians lo solstici marca lo mitan de l'ivèrn que non pas la debuta. L'òme moderna qu'es mai que mai intelligent fa partir l'ivèrn to bèu just coma s'entorna la Lutz novèla. Espantant non ?

*

RECLAMAS

BELUGUET 1

Reedicion **bilingüa** *Provençau / Français*

L'istòria se debana a Santa Bauma, li a fòrça temps, avant que i aguèsse d'òmes sus la tèrra. Beluguet es un jove nanet, fug-l'òbre, marridàs, gromandàs, messorguier qu'es pas de créire. Fòrabandit dau Nanetam, dona la man ai bèstias dau relarg e ven d'a cha pauc bravet.

Lo bestiari : *Ufanós* l'Aigla, *Trauca-nuech* la Machòta, *Pipistréla* la Ratapenada, *Petarufa* la Lebre, *Viu* l'Esquiròu, *Tetar-doç* lo Rainard, *Morre-brut* lo Singlar e *Testard* lo Bòchi, l'ajudan per desliurar la Luna raubada dempuei l'an pebre per lei Mascas.

Sensa la luz de la Luna lei Nanets èran venguts entrohats e renaïres.

Ed. Lacour 15€

BELUGUET e lo DRAC 2

Cònte *Provençau / Francés*

Beluguet es vengut un nanet joven. 'Mé seis amics Morre-freg e Morre-negre, es a percassar lo Drac de Venturi qu'a raubat ai Nanets son tresaur e la clau d'aur de la Bauma sacrada.

Mai, sas ! en camin rescontrán leis Esperits Malins dau Drac. Urosament que leis amics : *Ufanós* l'Aigla, *Trauca-nuech* la Machòta e *Pipistréla* la Ratape- nada se lei tenon d'a ment. I a d'en premier lei « fraïres Volitot », lei « Fraïres La Cròia », meme les « Sòrres Gorrinassas » e quauqueis autrei marrits esperits puei.

I arribarán lei tres amics ?

Ed Lacour 12.5€

*

BELUGUET e la PÈIRA AMAGADA 3

Cònte *Provençau / Francés*

Aqueu cònte es lo darrièr de la trilogia dau Beluguet. Ara, es vengut un nanet dins son atge madur lo Beluguet. Li fa mestier de tota fòrça de se botar en Cèrca d'un tresaur escondut au trefons dau *Garagai*.

Seis amigas lei bèstias, de tot segur li mandaràn d'ajuda... coma va podon.

Son camin sosterranh es una draia mai qu'estrani e perilhosa monte un bestiari fabulós li pausa un molon d'enigmas. Es que fin finala capitará e tocará a la tòca ?

Ed. Lacour 15€

De NOVELAS dau Dr. DIGLÒSS

17 novèlas Umor, ficcion, anecdòtas

Ed. IDECO 12.5 €

MARIA de MAGDALA

et la Sainte Baume

Parcours initiatique de MARIE, de la Palestine à la Sainte Baume. ?

Essai d'interprétation de la symbolique de la voie initiatique ; des successifs « Passages » à la « Délivrance ».

Ed..Lacour 10€

La TOUR de BOUC

Roman

« La TOUR de Bouc » est le recueil des « mémoires » de Laurenç de Coriolis, président du Parlement de Provence qui avait pris la tête de la Révolte des Cascaveus.

Emprisonné dans la tour du fort de Bouc sur ordre du cardinal de Richelieu il y mourut abandonné de tous, sauf de Tòni, un jeune homme qui y travaillait et qui devint son seul ami. Ces mémoires, écrits en provençal, ont été traduits par le Dr. Diglòss qui a tenu à conserver les mots, expressions et tournures de phrases, sinon le style de l'époque, et surtout le français régional utilisé –

Ces « Mémoires » relatent des événements qui se sont passés à la tour de Bouc et notamment l'arrestation du Prince Jean-Casimir, frère du roi de Pologne, ainsi que nombre de coutumes provençales (procès de Caramentrant...) et des recettes de cuisine, (lo Bolhabaïssat...) ainsi que la fabrication de la Boutargue et les modes de pêche pratiqués comme la pêche au "lamparo", la "cenche" des thons et les bourdigues

Ed Lacour. 20€

e CONTE du SERPENT VERT

(le Marchèn de Goethe)

Conte fantastique écrit au moment de la Révolution française et de l'Empire. Traduit et interprété par O.Wirth. La symbolique maçonnique dans sa dimension métaphysique sous-tend le conte. Notre interprétation arrive un siècle après celle de Wirth.

Ed. Lacour 15€

Numerò 3
sspeciau NOVÉ 2011
(10 paginas QUÉ !)

A PAREISSER

CÒNTES per lei dròlles
Contes pour mes petits enfants
Provençau / francés

*Tòni lo pichon pescador
Ponch dau jorn e calabrun
Lo Chivalier au Ninfea*

Prevists per Nové 2011 ??

14 Istòrias
per lei dròlles

TÒTAUR

Lo taurilhon

Provençau / francés
Ed. Lacour

e

JEHÔUDÂH ET JOANHÂN

JUDAS et JEAN

Récit en français

Ed. Lacour

LO FUELHETON

Lo Gat que s'en va tot solet

(seguida... e fin)

... E dins la Bauma se fa un silenci tan fons qu'una ratoneta poncheja son morre fòra son trauc e comença de vanegar. E passa davant lei pès de la Frema.

- Ò *Mon Enemiga, Molher de mon Enemic, maire de mon Enemic*, li ven lo Gat, *aquela ratona es-ti dins ta mascaria ?*

- Oh *la-la*, au secors !, crida la Frema que se quilha sus un escabeu, jita la paleta e estaca son peu de la paur que la mirgueta i escala. O pecaire !

- *Alora me farà ges de mau se me la mastega, la ratona ?*

- *Que de non ! que de non ! Manja la lèu lèu e te sarai reconnoissenta per sempre.*

D'un bomb, tomba sus la ratona lo gat e Tè !, te l'engolis d'un còp solet. L'a pas manco masrtogada.

- *Mai de mila regraciaments*, ditz la Frema. *Promier-Aamic aganta pas lei garris coma tu, tan lèu. Sias abile e viu.*

Tot d'un temps, a pan'cara acabat de charrar la Frema que lo pòt de lach que se caufa pròchi lo fuòc se rememorant la pacha de la Frema e dau Gat, se fende e s'esclapa. Quand la Frema sauta de l'escabèu - verai coma va disi - vaquí lo Gat qu'es a lipar lo lach tèbi e blanc.

- Ò *Mon Enemiga, Molher de mon Enemic, Maire de mon Enemic, siáu ieu. As dich tres còps de lausenja sus ieu. Ara pòdi lipar lo lach, desenant e per sempre tres còps lo jorn. Pas mens. Siáu lo Gat que se'n va tot solet e totei leis endrechs son tot pariesr per ieu.*

Alora la Frema li bota sota lo morre un granda bòla de lach tèbi e blanc :

- *De verai sias mai abile e finocchio que mon òme. Mai sabi pas de tròp çò va dire de te trovar aquí, nimai que Promier-Amic.*

- *M'en garci d'elej, responde la Gat en se lavant lo morre. Basta qu'agui agui ma plaça dins la bauma, pròchi dau fuòc e mon lach tres còps la jornada. Me trufi de l'òme e dau chin.*

De vèspre quand s'entornant lei caçaires, la Frema li cònta sa pacha 'mé lo Gat qu'es ais escutas e sorrís en se lipant lei bregas.

- *Mai ieu l'ai pas facha la pacha 'mé lo Gat, ditz l'òme, nimai 'mé totei leis òmes que se donan d'èr coma ieu.*

Alora se leva sei doas bòtas de cuer e pausa son destrau de pèira (aquò fa tres). Ditz :

- *Ara, anem faire tanben una pacha totei dos : s'agantes pas lei ratonas, desenant e per sempre, te jitarai aquelei tres causas per lo morre o l'esquina ; e leis autreis òmes faràn la meteissa causa.*

- *Tè ! ditz la Frema ais escotas au Gat, sias pas tant abile coma mon Ome ; es mai finòcchio que tu.*

Agacha lei tres causas lo Gat. Son duras sas !

- *Agantarai lei garris tant que sarai dins la bauma, desenant e per sempre. Pas mens. **Siáu lo Gat que se'n va tot solet e totei leis endrechs son tot pariers per ieu.***

- *Pas tant que sarai aquí, ditz l'òme. Coma as dich aquò, quitarai pas jamai aquelei tres causas, per lei aguer sota man de lònga. Te lei jitarai sus l'esquina a cada còp de ton rescòntre. E leis òmes tots faràn tot parier.*

- *Espèra un momenton, ditz alòr lo Chin. Lo Gat a pas fach pacha 'mé ieu nimai 'mé leis autrei cans. Quand saràs pas bravet m'é lo pichonet te corrirai a l'après, te percaçarai e te farai escalar leis aubres. E lo canum tot tant coma ieu.*

E li fa lei dents.

- *O pecaire de ieu ! se pensa lo Gat, que son nombrosas, longas, lusentas e*

*ponchudas! aquelstei dents... Sarai brave 'mé la nina (se me tira pas la coa de tròp), desenant e per sempre. Pas mens **Siáu lo Gat que se'n va tot solet e totei leis endrechs son tot pariers per ieu.***

- *Pas tant que siáu aquí, rebecca lo Chin. S'avias pas dich aquelei darriers mòts auriáu sarrada ma gola, desenant e per sempre. Mai a present te farai escalar leis aubres d'en perttot monte te trobarai. E lo canum tot faràn tot parier coma ieu.*

Alora l'Òme jita ses doas bòtas e sa destrau de pèira (çò que fa tres) e le Gat s'escapa 'mé d'èr, s'enfugís de la bauma, lo Chin li corre a l'après e lo Gat escala leis aubres.

E dempuei aqueu temps, se passa coma aquò entre lei Gats, les Òmes et lei Chins. Mai lo Gat tenguèt paraula : es boniàs 'mé leis enfantons, caça lei ratonas tant que resta dins l'ostau e que degun li tira pas la coa tròp fòrt.

Mai de nuech, quand se leva la luna es lo Gat que se'n va tot solet e totei leis endrechs son tot pariers per eu.

Alora s'en va per lei Camins Banhats dau Bòsc Sauvatge, sota leis aubres e lei teulissas, **bolega sa coa...e tot solet. Mai ditz ren de ren en degun.**

Vaquí ! ben salat ben pebrat,

mon cònte es acabat

Solstici

« PERQUÉ S'ARRESTÈT LO SOLEU »

A passat temps, costat de l'an pebre, la Tèrra bolegava coma lei joines, qu'èla tanben èra fòrça fòrça joventa.

Se podiá plus contenir de se veire tant bèla e se miralhava de l'onga. Tre que lo Soleu aviá trescolat per s'empalhar e que la teniá plus d'a ment, se regardava lèu-lèu dins son mirau personau. Se fasiá sensa relambi de moninariàs, de minas de peçugueta, se gonflava una gauta, se cavava l'autra, la boca coma cuòu de galina, lo nas fronsit, leis uelhs guinchós que se disián quauqua-ren un l'autre. Tot çò podiá inventar va fasiá tanlèu. E de s'estrassar dau rire. Maugrat totei seis engauhnadas se trovava la meravilha de l'estelam, encara mai polida que la « Bèla Estèla » (valent a dire la planeta Venus). Ara, diriam una « Estar ». Mai aquò va sabetz totei.

Son mirau, èra una mena de bòcha redona, lusenta, subretot de nuech, que nosautres li disem « Luna ». Sabem, ara, qu'es lo rebat dau Soleu. La Luna nos fa lo « garri » se volètz.

Adonc de e créire tan bèla, la Tèrra aviá de formigas d'en pertot, mai de formigas de plaser. E tot aquò, l'avetz ben comprés totei, li donèt l'enveja de se bolegar. Comencèt de virar plan-plan, puei, de mai en mai lèu e, fin finala s'arrestèt plus de virar. Tant que vira fai de torns.

De fina començada aquò faguèt rire lo Soleu. Mai d'a cha pauc, coma per lei vièlhei personas qu'an lo lorditge ren que de veire la jovença se brandinejar e trepejar coma parpalhons a l'entorn d'un lume, lo paure Soleu se disiá :

- *De segur, qu'un jorn o l'autre la pichòta s'estremaçarà ; lo cuòu prendrà la plaça de la tèsta. Aquela corósa, me fau, l'apasimar. Mai coma ?*

E chifra que chifraràs.

La Luna, qu'es una vièlha sartan, pareis, n'aviá mai que son pron dei moninarias de la Tèrra. Se pensava :

- *N'ai mon pron mai que mai (coma vèni tot bèu just de va dire) d'aquela vièlha masca de Tèrra.*

Disiá aquò qué la gelosiá la peçugava un brigon. Se saup que la Luna es pas totjorn de bona, que de temps en temps li fau far lei bregas e encara ben mai sovent la bèba. S'esconda de l'onga e saup pas manco perquè : basta que passa un nivòl e tè, s'esconde mai. Es vertadierament un astre lunatic qué!

E chifra que chifraràs. Encara un còp.

- *Mi fau amagar lo mai sovent possible. Com'aquò podrà plus se miralhar de l'onga la coquina. Mai ! coma fau faire ?*

Alora li venguèt una ideia diabolica. Tant lèu pensat, tant lèu fach. Ren que per faire enrabià la Tèrra, decidèt, la Luna, de faire la grèva de la fam. E començèt de magrir. Manjèt pas fòrça pòussa d'estèlas e d'a cha pauc, s'anequelissèt e maigris qu maigriràs ! Venguèt tota rastega, pichòta pichòta, quasi coma una parentèsi, (o verguetas s'amatz mièlhs mai pas qu'una soleta !) se vesetz çò vòli dire. Una nuech, se veguèt pus la Luna.

Fuguèt pas contenta la Tèrra de plus se poder miralhar coma li agradava. E au Soleu ni mai que, tanben, li agradava son rebat de nuech dins la Luna ; aviá la sentida d'èstre de l'onga a tenir d'a ment son relarg de cèu e de far son òbra de contúnia, tant de nuech coma de jorn. Gràcia a la Luna, podiá dormir quiet e suau. Mai ara ?

Chifrèt tant e tant lo Soleu que venguèt tot roge de l'esfòrç. D'un meteis temps s'agantèt la fèbre e comencèt d'aguer de mai en mai caud. Pasmens se faliá levar cada jorn, passar de soleu en soleu, dau levant au ponent, caminar per cèu.

Èra tot espelofit e seis rais ponchejavan, redde coma sagetas, en plen d'en dessus lo morre de la Tèrra.

Un beu jorn, li giscla l'ideia de tria au mèstre dau jorn : au mitan de sa passejada - tot bèu just au bèu mitan - s'arresta de caminar. Se tanca.

Alora te faguèt una d'aquela calorassa que te disi qu'aquò. La Tèrra se botèt a susar d'en pertot e d'aiga raiava de sa pèu. Quora podiá pas sortir la susor, li fasiá de berrugas, e, quora sortiá, en caminant li fasiá de froniciduras. A flor e mesura de la calorassa, creissèron un molon de bofigas e de traucs tan fons que tota la susor se ronsèt dedins. E la Tèrra, pecaire d'èla ! se posquèt pus miralhar que la Luna aviá pausat, es a dire que fasiá la grèva. Satz qué !

Tancat en plen Miejorn, restèt un brave temps lo Soleu a s'estraçar dau rire, tant èra venguda laida la Tèrra. Fin finala, sonèt la Luna. Vènguèt lèu. Se recantonèt dau costat dau Levant. La Tèrra tanlèu se mirèt. E de se veire coma aquò se botèt a se plorar de sei quatre z'uelhs.

Es lo Soleu que fuguèt content, fan ! qu'aviá de besonh de se refrescar de sa fèbre. Tant d'aiga avau li agradava. De se lavar li fasiá mestier. Refrescat, ditz a la Tèrra :

- Te fagues pas de marrit sang ; ton aiga te la tornarai e se sonara « la plueja. » Autrament vendràs tant sèca coma merluça. Vòli pas que siegues aflauida. Mai per te garir de ta farotaria, restaràs coma siás venguda que, ieu lo Soleu, Mèstre dau Cèu, te tròvi mai belassa coma aquò, amé ton peu verd, teis uelhs blaus, ta pèu maurela e bruneta. E siáu convençut que leis òmes quand vendràn, li agradarà ton polit morre ; e mai qué fòrça. Assajaràn ben de te cambiar quauquaren de temps en temps aquelei colhonàs, mai faudrà pas te laisser far e, de segur, te faudrà te botar en ronha. Faudrà pas trantalhar, sas qué ! Adessias ma bèla e tèn te galharda.

E s'encaminèt de mai lo Soleu per s'anar s'empalhar au Ponent. Jamai i aguèt un tan bèu calabrun.

Dempuei, a cada annada, au vertadier mitan de l'estiu, lo 21 vò 22 dau mes de Junh, lo Soleu se tanca una passada, a son ora, a miejorn plen (es a dire per nosautres a doas oras de tantòst que leis òmes d'ara sabon plus legir l'ora au soleu). Per salutar la Tèrra, li manda una agachada que me sembla d'èstre d'un calinhaire lo Soleu qu'es totjorn un pauc amorósit de la Tèrra que, eu tanben, la trova tant agradiva, Tè !*

Vaquí, ben salat, ben pebrat, mon cònte es acabat.

*

CACHO FIO / CACHA FUÒC

Alegre ! Alegre ! Alegre !
Que Nostre Senher nos alegre !
S'un autre an siam pas mai,
Mon Dieu, fuguem pas mens.

F.Mistral in "lo tresor"

Ò Fuòc ! Fuòc sacrat,
fai qu'aguem bèu temps
e que ma feda ben anhela,
e que ma trua ben porcela,
e que ma vaca ben vedela
que mi chatas e mi nòras
enfantan totei ben!
Cacha-fuòc! Botas fuòc!

*

A l'an que ven!
Bòna annada !
Ben granada,
Acompanhada !

A prima 2012... per l'equinòxi se vos agrada de segur, leis amics.

Coma estornèus se pausan ensems
après una lònga volada,
que lo monde e totei sei gents
faguèsson plus de colhonadas.

